

Troen på det evige liv

..i den gamle (og i den nye) pagt.

Af diakon Eskild Skov Særkjær

Jeg vil begynde med at læse et vers fra den tale, som apostlen Peter holdt i Kornelius' hus. Det fra Apg 10:43, hvor Peter vidner om troen på Jesus og siger:

”Om ham vidner alle profeterne, at enhver, som tror på ham, skal få syndernes forladelse i hans navn”.

Som vi kan se, så taler Peter her om, at hvordan vi og alle kan få syndernes forladelse ved Jesus Kristus, og at det er bevidnet af alle profeter i den gamle pagt. De fleste tolker vistnok automatisk denne tekst til, at det er talt til mennesker i den nye pagt – og det gør det også, men den er faktisk også talt til mennesker under den gamle pagt. Her skal vi lægge mærke til ordet 'enhver!'. Det betyder konkret, at det ikke bare er os i den nye pagt, der vil få syndernes forladelse ved tro på Jesus, men det samme fik de også i den gamle pagt.

Vi skal nu se på en række vidnesbyrd fra både NT og GT, hvor vi kan se, at det forholder sig således – og at det inkluderer troen på det evige liv. At tro på og få syndernes forladelse er nemlig som at tro på og få evigt liv. Det stemmer da også med det, der står i dette meget kendte bibelvers:

”Thi således elskede Gud verden, at han gav sin Søn, den enbårne, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have det evige liv”, John. 3:16

Bemærk, at frelsen, og dermed også evigt liv gælder 'enhver', som tror på Jesus – men, kan vi spørge: Er det ikke først i den nye pagt, at Jesus blev kendt som frelser? Svaret er nej! De kendte ham, men selvfølgelig ikke ligeså meget som vi gør det, efter at han har åbenbaret sig for os, både som Messias, dvs. Jesus Kristus, Davids søn, og som Guds Søn. At det virkelig forholder sig således, at de kendte ham, taler skriften tydeligt om, som fx, når der står, at

”Der er ikke frelse i nogen anden; thi der er ikke under himmelen givet mennesker noget andet navn, hvorved vi kan frelses”, Apg 4:12.

Som det fremgår, er der ingen anden vej til frelse end ved Jesus – hvilket vil sige: Ingen anden vej til frelse, hverken for de troende i den gamle pagt eller for os i den nye. Det stemmer med det, apostlen Peter talte om, da han under apostelmødet i Jerusalem nogle år senere, da frelsens betingelse var under debat, vidnede og sagde:

”Brødre! I ved selv, at for lang tid siden traf Gud det valg blandt jer, at hedningerne af min mund skulle høre evangeliet og komme til troen. Og Gud, som kender hjerterne, har givet dem vidnesbyrd ved at give Helligånden til dem lige så meget som til os. Han gjorde ingen forskel på os og dem, idet han ved troen rensede deres hjerter”, Apg 15:7-9.

Læg mærke til, at der står, at der ikke er nogen forskel på, hvordan jøder eller hedninger bliver frelst. Det sker alene ved troen på Jesus, og det har det altid gjort. Det er der mange eksempler på i skriften. Her kan vi fx bare tænke på de mange troende fra den gamle pagt, der er omtalt i det såkaldte troskapitel, som vi har i Hebr. 11, og hvor der i de sidste to vers siges:

”Skønt alle disse fik godt lov for deres tro, oplevede de ikke at se forjættelsen opfyldt. Thi Gud havde for vor skyld noget bedre for øje, så de ikke skulle nå til fuldendelse, uden at vi var med”, vers 39-40.

De tekster, vi har set på indtil nu, vidner alle om, at de troede i den gamle pagt som en selvfølge også troede på det evige liv. Ved at nærlæse det, der står skrevet, forstår vi da også, at dét, Gud havde åbenbaret gennem sine hellige profeter, fortalte de videre, ikke bare til os, som hører det i dag, men også til alle dem, som ville høre det i deres samtid. Det gjorde de, for at også de måtte tro på ham, som Gud ville sende, for at de kunne få det evige liv i eje. Det stemmer da også helt med det, vi læste fra John. 3:16, og hvor Jesus i den sidste del, ligesom Peter i det førnævnte citat, også kommer ind på ordet ’enhver, som tror’. Når Jesus her siger, at enhver, som tror på ham, skal få evigt liv, så siger vi måske: Ja! Det står jo i NT, og det er da også Guds åbenbaring til os i den nye pagt! Men er det faktisk ikke korrekt tolket! For det første gælder det ’enhver’ hver og en, og det, hvad enten det er fra den gamle eller i den nye pagt. For det andet er det, Jesu siger i verset, jo en del af, eller en fortsættelse af hans tale Nikodemus, der som bekendt levede under den gamle pagt. Som vi ved, så kom den nye pagt jo først ved Jesu død på korset ca. 3 år senere.

Når Jesus altså i vers 16 siger, at enhver, som tror på ham, vil få evigt liv, så står det i et modsætningsforhold til det, han havde sagt forud, nemlig at ’ingen kan komme ind i Guds rige, hvis han ikke bliver født på ny’. Ordene ’ingen’ og ’enhver’ betyder det, der står i både GT og NT, og vidnesbyrdene i dem begge er: Ingen kan blive frelst uden at blive født på ny, dvs. uden tro på Jesus – men i denne tro kan alle blive det.

Det er fx også det, Paulus taler om, når han i Rom. 4 først taler om Abrahams tro, som blev regnet ham til retfærdighed – en retfærdighed, som ikke har gerninger at opvise, men som tror på ham, som retfærdiggør den ugudelige. Og fortsætter så og siger:

”Således priser også David det menneske saligt, som Gud tilregner retfærdighed uden gerninger (idet han siger): Salige de, hvis overtrædelser er forladt, og hvis synder er skjult; salig den mand, som Herren ikke tilregner synd”, vers 6-8.

Jo, både Abraham og David vidste besked, og som vi har set, vidste profeterne det også – og som nævnt også alle dem, der lyttede og troede det, de sagde. Men, som det er i dag, var der også dengang mange vantro blandt folket. Fx var der på Jesu tid en magtfuld aristokratisk og præstelig gruppe, der havde stor indflydelse i landet, og det var saddukæerne. Deres forfader var Zadok, en from og gudfrygtig mand, som var ypperstepræst på Salomos tid – men det samme kunne man ikke sige om hans efterkommere. Ifølge evangelierne er de nærmest at betragte som det modsatte, idet de nok troede på Gud, men fx hverken på opstandelsen fra de døde og evigt liv, jfr. Apg 22:8.

Dette samme ser vi i Matt. 22, hvor vi læser, at der kom nogle saddukæere til Jesus for ud fra skriften at bevise, at der ikke er nogen opstandelse. Jeg vil ikke komme nærmere ind på hverken deres argumentation herfor, eller deres spørgsmål til Jesus, en fælde, som han dog gennemskuede; og jeg springer derfor frem til hans svar til dem, og her siger han som det første:

”I farer vild, fordi I hverken kender skrifterne eller Guds kraft. Thi i opstandelsen tager de ikke til ægte’..”, Matt. 22:23-31.

Jesus giver her en vigtig undervisning. Hvis nogen hævder, at de tror på Gud, men ikke på det, der står skrevet, eller på hans magt til at gøre det, han har sagt, så vil de heller aldrig komme til at forstå sandheden i hans ord – og så vil deres tolkning selvfølgelig også være forkert. Et tragisk eksempel på dette ser vi jo netop i den benægtelse af opstandelsen, som saddukæerne udfordrede Jesus med. Lige derefter kom Jesus så med dette skriftbevis på opstandelsen og sagde:

”Hvad de dødes opstandelse angår, har I da ikke læst, hvad der er talt til jer af Gud, når han siger: ’Jeg er Abrahams Gud og Isaks Gud og Jakobs Gud?’ Han er ikke Gud for døde, men for levende!”.

Med dette svar understreger Jesus, at Gud netop er det, skriften siger om ham – og det er med det lille, men betydningsfulde ord ’ER’. Der er nemlig for det første et skriftbevis på, at selvom Abraham, Isak og Jakob fysisk er døde, så er de ikke døde for Gud, men levende. Han er derfor stadig deres Gud. For det andet er det også et skriftbevis på, at hvert eneste ord i skriften er inspireret af Gud.

Som vi kan se, understreger Jesus, at de hellige troende, der er fysisk døde, ikke er døde for Gud, men er levende for ham – dvs. har evigt liv. Og selvfølgelig troede de også på det evige liv, mens de levede? Engang hørte jeg en af vore teologer sige, at troen på det evige liv ikke fandtes i GT, og hævdede derefter, at når der i GT tales om at leve evigt, så handler det altid kun om en tidsbegrænset periode. Men det har han selvfølgelig ikke ret i. Lad os se på betydningen af det, der står i GT om ordet evig.

I GT bliver ordet ’evig’ (på hebraisk *Ôlâm*) brugt utallige gange – men da der på hebraisk ikke er forskel på, om dette ord skal forstås som en begrænset eller ubegrænset tid, må man se på dens betydning ud af tekstsammenhængen.

I Matt. 25 beskriver Jesus fx, at hyrden (som Jesus her kalder sig selv) ved dommen adskiller ’fårene og bukkene’ og i kapitlets sidste vers siger han så: ’Og disse (de sidstnævnte) skal gå bort til evig straf, men de retfærdige til evigt liv’. Af tekstsammenhængen forstår vi betydningen, nemlig at Jesus her taler om evigheden. Når vi læser verset, siger det sig selv, at når ordet ’evigt liv’ hos Gud betyder i al evighed, så må ordet om evig ild/straf selvfølgelig også betyde i al evighed.

Det er derfor utroværdigt, når fx adventister, Jehovas Vidner og andre, som benægter den evige fortabelse, ud fra de nævnte vers omskriver ordet ’evig ild’ og ’evig straf’ til kun at være en kort begrænset tid, så det kommer til at passe med deres lære om, at de ugudelige udslettes efter dommen. I modsætning hertil tolker de automatisk teksten i verset om, at ’de retfærdige (vil få) evigt liv’, bogstaveligt til at betyde ubegrænset evigt liv. Men det er som sagt utroværdigt at tolke ordet evigt så forskelligt, for det siger sig selv, at begge ord selvfølgelig må henvise til den samme tid, hvad enten der er tale om en begrænset eller ubegrænset tid.

Som nævnt finder der ikke direkte et ord i bibelen, der beskriver evighedens ubegrænsede længde, men som i eksemplet ovenfor kan man dog alligevel tydelig se, hvornår det er dét, teksten henviser til. Det kan man også se på en anden måde i tekstsammenhængen. På hebraisk står der nemlig ofte ’*ôlâm ôlâm*’, altså et dobbelt-ord lige efter hinanden, og som direkte oversat betyder ’altid altid’. I den danske bibel bliver det dog oftest oversat til ’evig og altid’, to forskellige ord, der dog betyder det samme. Med sådanne dobbelte ord understreges det, at der her er tale om et ubegrænset evigt liv.

Her bare et enkelt eksempel fra salme 145, hvor salmisten i sin lovprisning til Gud bruger dette dobbelte ord to gange:

”Jeg vil ophøje dig, min Gud, min konge, evigt og altid love dit navn. Jeg vil love dig dag efter dag, evigt og altid prise dit navn”, vers 1-2.

Med det hebraiske dobbelte ord, der er oversat til ’evigt og altid’ giver salmisten udtryk for, at han altid vil prise Gud, ikke bare i dette liv, men i evighedernes evigheder. Ja, sådan bliver de hebraiske også oversat til. I den danske bibel står der således ’i evighedernes evigheder’ eller ’i al evighed’ over 100 gange.

I bibelen bliver der også ofte brugt et andet ord for at beskrive evighedens længde, og det er to ord, der i oversættelsen betyder 'uden ophør', altså 'et evigt liv uden ophør'. Det sker fx i salme 30, hvor David priser Gud og siger: 'Min ære (dvs. sjæl) skal prise dig uden ophør. Herre, min Gud, jeg vil takke dig evigt'. Det kunne David sige, fordi Gud havde overbevist ham om de dødes opstandelse og evigt liv – og det samme har han også overbevist os om. Ordene 'i al evighed' og 'uden ophør' bliver da også ofte koblet sammen, eller brugt synonymt i de forskellige bibler - dels om Gud Herren, som jo netop ER fra evighed til evighed, og dels for at understrege de frelstes evige tilhørsforhold til ham.

Her vil jeg tage et par bibelske eksempler, hvor ordene 'i al evighed' og 'uden ophør' bruges synonymt i de forskellige bibler (de i parentes er fra andre oversættelser). Det første er i omtalen af Gud, og det andet er i omtalen af hans folk:

"Herren er konge i al evighed (uden ophør)", 2. Mos. 15:18.

"Folkene skal love dig i al evighed (uden ophør)", Salme 45:17.

Vi skal nu se på et par andre tekster, hvori det fremgår, at Gud har åbenbaret sin frelse og det evige liv for de troende i den gamle pagt. I salme 16:8-11 står der således følgende (her delvis fra engelsk, der gengiver grundteksten lidt bedre end den danske):

"Jeg har altid Herren for øje, han er ved min højre, jeg røkkes ikke. Derfor glædes mit hjerte, min sjæl jubler, endogså mit kød skal bo i tryghed. Thi du vil ikke lade min sjæl blive overgivet i Dødsriget, lader ikke din hellige ene se forrådnelse. Du viser mig livets vej, man mættes af glæde for dit åsyn, i din højre hånd er der livsalighed for evigt".

Disse ord i salme 16 er en vidunderlig profeti om Jesu død og opstandelse, og bliver da også citeret i NT som et bevis på, at Jesus som forudsagt er opstået fra de døde, Apg 2:27. Det er det, der menes med, at Gud ikke lader 'din hellige ene se forrådnelse'. Salmen er dog nok også indirekte en profeti om, at Gud ikke overgiver en eneste af de hellige til Dødsriget - her i betydningen fortabelsen. De går ikke til grunde, men Gud lader deres sjæl og legeme opstå til evigt liv og livsalighed.

Samme tema er der i mange andre salmer. Som fx i salme 23, hvor David skriver:

"Skal jeg end vandre i Dødsryggenes dal, jeg frygter ej ondt, thi du er med mig.. Kun godhed og miskundhed følger mig alle mine dage, og jeg skal bo i Herrens hus i lange tider (de sidste ord burde være oversat med 'for evigt')", vers 4, 6.

Den vandring i dødsryggenes dal, som David beskriver, kan betyde 'at være i en dødsfare, som kan medføre døden'. Men, siger han: 'selv da frygter jeg intet ondt'. David vidste nemlig, at Gud altid ville være med ham, og selvom han døde, ville han for evigt være hos Gud. Det er helt det samme, der menes med, når fx her og mange andre steder omtaler evigheden med, at han for evigt skal bo i Herrens hus. Det siger sig selv, at der her ikke er tale om det jordiske tabernakel eller tempel, for i det hverken kunne eller måtte man bo.

Som vi har set, fremgår det ganske klart, at troen på Gud og hans frelse som en selvfølge også indebærer troen på opstandelsen fra de døde og det evige liv. Det ene er som sagt intet uden det andet! Det er da også baggrunden for, at fx David i salme 28:8 først skriver, at Herren er sit folks tilflugt og frelse, og beder derefter straks om, at han vil bære dem til evig tid. Det samme kommer han ind på i salme 21, hvor han skriver:

"Han (altså David) bad dig om liv, og du gav ham det; en række af dage uden ende", vers 5-7.

På dansk står der et liv uden ende, og det er korrekt nok, for på hebraisk står der nemlig 'ôlâm ôlâm'. Det er da også i denne tro på evigt liv, at Job trods sin store lidelse holdt ud i troen på, at Gud vil ændre hans situation, også selvom det måske først ville ske ved opstandelsen fra de døde. Han skriver:

”Jeg ved, at min løser (samme ord som ’forløser’) lever, over støvet vil en forsvarer stå frem. Når min sønderslidte hud er borte, skal jeg ud fra mit kød skue Gud, hvem jeg skal se på min side; ham skal mine øjne se, ingen fremmed (ordret: ingen anden)..”, Job. 19:25-27.

Gang på gang omtaler Gud sig selv i GT som vor løser, forløser eller genløser, hvilket altid henviser til Jesus som frelser. De troende vidste derfor, at Gud vil komme til dem ved Messias, som han har lovet, og udfri dem fra synden og døden. Det er selvfølgelig Jesus, der omtales som genløseren, som når David siger, at han er ’min klippe og min genløser’, Salme 19:16. Men hvad så med teksten hos Esajas, hvor han i kap. 63:16 vidner om ham og siger:

”Du er vor Fader, Herren, vor Genløser hed du fra evighed”.

Når der her står Fader, er det så ikke Gud Fader, verset henviser til? Jo! men også Sønnen, og derfor kaldes han da også i profetien i Es. 9:6 for Evighedsfader. At det er Messias, der er deres genløser, ja, det vidste de troende jøder også dengang. De vidste også, at han for evigt ville være deres konge – og at det er sandt, når skriften gang på gang vidner om, at ’Herren er konge i al evighed, fx i 2. Mos. 15:18. Og et andet sted:

”Herren er Gud i sandhed, han er en levende Gud og en evig konge..”, Jer. 10:10.

Igen og igen refererer de bibelske tekster til Jesus som den evige konge, som i sin enhed med Gud Fader og den Hellige Ånd elsker sit folk med en evig kærlighed og som derfor er årsagen for at frelse (forløse) sit folk, thi, som det står hos profeten Esajas: ved ham er ’evig frelse, i evighed bliver I ikke til skamme og skændsel’, Es. 45:17.

Vi har nu set en del af de næsten utallige tekster i bibelen, der vidner om, at som håbet og visheden om det evige liv ved tro på Jesus er levende blandt de troende i den nye pagt, således var den det også i den gamle pagt. De vidste derfor også, at frelse som en selvfølge også inkluderer, at han er nådig og vil give dem evigt liv i sit rige, jfr. salme 41:13-14, 90:2, 25:6, 89:3, 103:17, 145:13. Og at den dag derfor vil komme, hvor de ’hellige [vil] modtage riget [Guds Rige] og have det i eje i evigheders evigheder’, som der står i Dan. 7:18.

Under den samtale, som Jesus havde med Marta, får vi et godt indblik i, hvad hun som en troende jøde var overbevist om. Denne samtale fandt sted ca. en uge før Jesu død på korset – og som tidligere nævnt var det jo først på dette tidspunkt, at den nye pagt trådte i kraft. Og da Jesus midt i samtalen sagde til Marta, at hendes broder Lazarus skal opstå, bekendte hun da også straks sin tro på det og svarede: ’Jeg véd, at han skal opstå i opstandelsen på den yderste dag’. Hun vidste jo ikke, at Jesus som et tegn derpå ville oprejse ham samme dag. Men da Jesus spurgte hende, om hun troede, at han er opstandelsen og livet, svarede hun straks og i tråd med alle de andre vidnesbyrd om ham i bibelen: ’Ja, Herre! Jeg tror, at du er Kristus, Guds Søn, den, som kommer til verden’.

Som vi har set, understreger bibelen igen meget tydeligt, at det alene er ved tro på Jesus, at et menneske kan blive frelst og få evigt liv hos Gud. Den viser dermed også ganske klart, at mennesker går fortabt uden denne tro. Gud havde jo ganske tidligt forelagt dem valget mellem ’livet og lykken, døden og ulykken’. Alt dette kan selvfølgelig godt tolkes til at være talt ind i det nuværende liv, men ifølge bibelen er vort nuværende liv uadskillelig fra det kommende og evige liv.

Det er på dette grundlag, at vi som troende af hjertet ønsker, at Gud altid vil lede os, så vi ikke falder for djævelens snigløb eller lokketoner, så vi forlader den smalle vej, der fører til Himlen. Som vi kan se i GT, så kendte de troende dengang også til denne fare. Her vil jeg blot nævne Davids bøn i salme 139, som han afslutter med denne bøn til Gud, hvor der ifølge grundteksten står:

”Ransag mig, Gud, og kend mit hjerte, prøv mig og kend mine tanker. Se, om jeg er på fortabelsens vej, og led mig på evigheds vej”.

Bibelen lægger ikke skjul på, at faren for frafald lurder, og her er der ikke den store forskel på farerne i den gamle og i den nye pagt. Det er på dette grundlag, at Paulus, efter at han har givet nogle eksempler på frafald under den gamle pagt, derefter advarer de troende i den nye pagt og skriver:

”Dette skete med dem, så de kan være advarende eksempler, og det blev skrevet til påmindelse for os, til hvem de sidste tider er kommet. Derfor skal den, der mener at stå, tage sig i agt, at han ikke falder”, 1. Kor. 10: 11-12.

Bibelen gør det ganske klart, at den dag vil komme, hvor alle mennesker skal gøre regnskab for deres liv her på jorden. Dette bliver fx understreget tydeligt i hebræerbrevet, hvor der står:

”Det er menneskenes lod en gang at dø og derefter dømmes”. Hebr. 9:27.

Hvis vi skulle være i tvivl om, hvad denne dom går ud på, kan vi fx slå op i bibelens sidste tre kapitler (20:12-14, 21:17, 22:15), hvor den beskrives. Vi kan også tænke på den tidligere citerede tekst fra Matt. 25, hvor Jesus, som vi husker, taler om, at nogle på dommens dag hører, at de skal gå bort til evig straf, mens andre, som kaldes de retfærdige, hører, at de skal få evigt liv. Det samme taler GT også om. Vi har allerede set et par eksempler på dette, og jeg vil her tilføje endnu et. Det er fra Daniels bog, hvor der i kap. 12 står:

”Men på den tid (når alt det, der står skrevet, går i opfyldelse) skal dit folk frelses, alle, der er optegnede i bogen. Og mange af dem, der sover under mulde, skal vågne, nogle til evigt liv, andre til skam, til evig afsky...”, vers 1b-2.

Jo! Der var grund til at advare dengang – og det er der stadig. For, hvis de afviste Guds nåde og frelse dengang - og det er der mange eksempler på i bibelen - hvor meget mere alvorligt er det så ikke nu, hvis vi, som ser det hele meget mere klart i den nye pagts lys, ikke bryder os om så stor en frelse? Det er jo det, hebræerbrevets forfatter alvorligt taler om i Hebr. 2:2-3. Vi har allerede set et eksempel på dette fra et af Paulus' breve, og det samme gør forfatteren til hebræerbrevet, når han i kapitel tre først nævner en række eksempler på frafald i den gamle pagt, og skriver lige derefter:

”Se til, brødre! At der aldrig i nogen af jer skal findes et ondt, vantro hjerte (som eksemplerne i GT viser), så han falder fra den levende Gud. Men forman hverandre hver dag, så længe det hedder ’i dag’, for at ikke nogen af jer skal forhærdes ved syndes bedrag. Thi vi har del i Kristus, såfremt vi holder den tillid, vi havde i begyndelsen, urokkelig fast til det sidste”, Hebr. 3:12-14.

Her til slut en lille opsummering: De troende i den gamle pagt var ganske klar over, at Gud ville give evigt liv til hver og en, som tager imod hans frelse. Derfor vil han, nu som dengang, at vi må vandre efter det lys, vi har fået, så at den enkelte af os må stå foran Gud ’ren og retfærdig, himmelen værdig’, som er teksten på en af vore åndelige sange. Det er om dette, at apostlen Paulus skriver:

”Ligesom synden fik herredømmet ved døden, således skulle også nåden få herredømmet ved retfærdigheden til evigt liv ved Jesus Kristus, vor Herre”, Rom. 5:21.

Ja! Dette er det, der er i fokus i bibelen taler, jfr. igen John. 3:16. Som en rød tråd understreges det tydeligt, at der aldrig har været nogen anden vej til at få syndernes forladelse og evigt liv end ved at tage imod Jesus død som verdens synd. Som nævnt gælder det enhver, og vil derfor så også med garanti kunne finde Ham, som er vejen, sandheden og livet – og dermed modtage det evige liv, jfr. John. 14:6.

Alt dette er af nåde, og dvs., at der ikke er noget i os, fx gode gerninger, div. anstrengelser eller fromhed, der skulle kunne gøre os fortjent til den dyrebare frelse, Gud skænker os ved sin Søn. I

sine breve har Paulus igen og igen understreget dette, som fx i det følgende, som er det sidste, jeg vil tage med i denne gennemgang:

”Da Guds, vor frelsers, godhed og kærlighed til menneskene blev åbenbaret, frelste han os, ikke for de retfærdige gerningers skyld, vi [måtte have] gjort, men pga. sin barmhjertighed., som han i rigt mål udgød over os ved Jesus Kristus, for at vi, retfærdiggjorte ved han nåde, skulle blive arvinger til evigt liv..”, Tit. 3:4-5a, 6-7.

Halleluja! AMEN